

جایگاه آمریکا و اسرائیل در کنوانسیونهای بین‌المللی حقوق بشر

مقدمه

در جهان امروز، یکی از مهمترین مشخصه‌های نظام بین‌الملل، حمایت جهانی از حقوق بشر است که دوری و نزدیکی به آن بر حیثیت و اعتبار دولتها نزد دیگر بازیگران بین‌المللی اثر مستقیم و مهمی دارد. این مسئله، سبب می‌گردد تا بسیاری از کشورها در سیاست خارجی خود حقوق بشر را مورد لحاظ قرار دهند، به گونه‌ای که ادارات حقوق بشر در وزارت خارجه بسیاری از کشورها ایجاد گردیده و دولت‌ها به طور جدی مسئله حقوق بشر را مورد بررسی قرار داده، نسبت به الحاق به کنوانسیونهای حقوق بشری و یا حتی پیشنهاد عقد یک کنوانسیون جدید در رابطه با حمایت از حقوق بشر، به طور جدی عمل کنند. از همین روست که گفته می‌شود حقوق بشر از جایگاه درجه دوم Low politics در سیاست بین‌الملل به جایگاه درجه اول High politics ارتقا یافته است.

البته، فعالیتهای سیاسی کشورها در عرصه روابط بین‌المللی نسبت به حمایت از حقوق

* دکتر مهدی ذاکریان مدرس روابط بین‌الملل در دانشگاه و پژوهشگر در مسایل حقوق بشر است.

بشر با تعهدات حقوقی و قانونی آنان نسبت به موازین بین‌المللی حقوق بشر، اعم از کنوانسیونها، میثاقها و اعلامیه‌های حقوق بشری که بیانگر میزان تعهدات و التزام کشورها نسبت به استانداردهای بین‌المللی حقوق بشر است متفاوت است. با عنایت به این فرضیه، تحقیق حاضر به بررسی وضعیت تصویب کنوانسیونهای بین‌المللی حقوق بشر توسط دو دولت ایالات متحده آمریکا و اسرائیل می‌پردازد.

با این حال، بررسی وضعیت ایالات متحده آمریکا و اسرائیل در کنوانسیونهای بین‌المللی حقوق بشر به معنای یک نتیجه‌گیری کلی و عمومی از وضعیت داخلی حقوق بشر این دو کشور نیست و لزوماً حمایت یا عدم حمایت از حقوق بشر توسط این کشورها را اثبات نمی‌کند. بلکه این بررسی، بیشتر به منظور شناخت و مطالعه وضعیت تصویب کنوانسیونهای حقوق بشر توسط دو کشور مزبور و به خاطر اهمیت یافتن این کنوانسیونها در نظام نوین بین‌المللی و با در نظر داشتن این واقعیت که استانداردهای موجود در آنها در قرن آینده جهانی خواهد شد انجام می‌پذیرد. این تحقیق، در این راستا و با هدف شناخت وضعیت ایالات متحده آمریکا و اسرائیل در قراردادهای عمومی و تخصصی حقوق بشر و آرایه تصویری تطبیقی از تصویب یا عدم تصویب، چگونگی پذیرش و زمان تصویب تعهدات بین‌المللی حقوق بشر توسط دو کشور مزبور در مقایسه با دیگر اعضای جامعه بین‌المللی صورت می‌گیرد.

معاهدات بین‌المللی حقوق بشر گاه‌علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

با پایان گرفتن جنگ جهانی دوم، منشور سازمان ملل متحد بر نقش سازمان، بویژه مجمع عمومی، شورای اقتصادی و اجتماعی و کمیسیون حقوق بشر در حمایت از حقوق و آزادیها به شرط عدم دخالت در حاکمیت دولتها صحنه‌گذار شد. به همین منظور و به تبعیت از منشور سازمان ملل متحد، کمیسیون حقوق بشر که تنها کمیسیونی است که در منشور از آن نام برده شده است، در سال ۱۹۴۶ تشکیل شده، مأمور تدوین منشور جهانی حقوق بشر گردید. نتیجه فعالیت کمیسیون، تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر توسط مجمع عمومی در ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ است که با اکثریت آرا و بدون مخالف به تصویب دولتهای عضو رسید. این

اعلامیه، به عنوان انجیل ملل متحد و قانون اساسی حقوق بشر ملل متحد، هم اکنون اعتبار دارد. حقوقی که در اعلامیه مورد توجه قرار گرفته اند، عبارتند از: حق حیات، آزادی، امنیت شخصی، حق آموزش، آزادی اندیشه، وجدان و مذهب، حق آزادی بیان، حق کار، پناهندگی، حق فارغ بودن از ترس و نیاز و عدم شکنجه و بردگی.

در راستای اعلامیه جهانی حقوق بشر و تعقیب توصیه شورای اقتصادی و اجتماعی، سرانجام پس از هجده سال، میثاقهای حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی^۲ و میثاق حقوق مدنی، سیاسی^۳ و پروتکل اختیاری الحاقی^۴ به وسیله مجمع عمومی سازمان ملل متحد در ۱۶ دسامبر ۱۹۶۶، قطعنامه^۵ 2200A (XXI) به تصویب رسید و برای امضای کشورها گشوده شد.^۵ این میثاقها در مقایسه با اعلامیه جهانی حقوق بشر، از اعتبار حقوقی مؤثر و مکانیزم اجرایی برتر، شامل کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و کمیته حقوق بشر برخوردارند.^۶

بانه تصویب رسیدن این میثاقها یک انقلاب اساسی در زمینه حقوق بشر پدیدار گردید، به گونه ای که در اصطلاح متخصصین حقوق بشر از اعلامیه جهانی حقوق بشر و دو میثاق بین المللی حقوق بشر به لایحه بین المللی حقوق بشر تعبیر می شود.^۷ میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، دارای یک مقدمه و ۳۱ ماده است و حقوق زیر را به رسمیت می شناسد: حق کار، حق برخورداری از شرایط عادلانه و مناسب کار، حق تشکل و الحاق به اتحادیه کارگری، حق تأمین اجتماعی، از جمله حق بیمه اجتماعی، حمایت از خانواده، برخورداری از یک زندگی در سطح متناسب، برخورداری از سطح متناسبی از بهداشت جسمی و روانی، حق آموزش برای همه و حق شرکت در زندگی فرهنگی.^۸

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، دارای یک مقدمه و ۵۳ ماده، ناظر بر بخشی از حقوق مدنی و سیاسی به شرح زیر است: حق حیات و ممنوعیت سلب خودسرانه و بدون مجوز زندگی افراد. در این رابطه، مجازات اعدام صریحاً لغو نشده، ولی جهت گیری میثاق، به سوی لغو مجازات مزبور است. از این رو تصریح شده در کشورهایی که هنوز مجازات اعدام لغو نشده باید حکم اعدام منحصرأ برای جرایم خیلی سنگین و شدید صادر شود؛ ممنوعیت

شکنجه و مجازات یا رفتار ظالمانه غیر انسانی و تحقیر کننده، ممنوعیت بردگی و خرید و فروش برده، حق آزادی و امنیت شخصی، حق عبور و مرور آزادانه و انتخاب آزاد محل سکونت، عدم دخالت در زندگی خصوصی و خانوادگی افراد و عدم تعرض به حیثیت و شرافت انسان، حق آزادی فکر، عقیده و مذهب، حق آزادی ابراز عقیده و مذهب، حق تشکیل مجامع مسالمت آمیز و ورود در آنها، حق تشکیل اتحادیه های صنفی، حق نکاح و تشکیل خانواده و تساوی زن و مرد در حقوق و مسئولیتها در دوران زوجیت و هنگام انحلال آن، حق شرکت در اداره امور عمومی کشور و انتخابات، تساوی در برابر قانون، حق بهره مندی اقلیتها از فرهنگ و زبان خاص خود و به جا آوردن مراسم و اعمال دینی خویش، از زمره مهمترین حقوق ماهوی هستند.^۹

هر دو میثاق ذکر شده، پس از تصویب سی و پنجمین کشور به مرحله اجرا در می آیند. به همین دلیل هر دو در سال ۱۹۷۶ قدرت اجرایی پیدا کردند. همزمان با تصویب دو میثاق ذکر شده، نخستین پروتکل اختیاری میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی با یک مقدمه و ۱۴ ماده نیز به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید و این امکان را برای افراد فراهم آورد تا هنگام نقض حقوق بشر توسط دولتهای متبوعشان با توجه به یکی از مواد میثاق حقوق مدنی و سیاسی به کمیته حقوق بشر شکایت کنند.

دومین پروتکل اختیاری میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی در ۱۵ دسامبر ۱۹۸۹ با قطعنامه ۴۴/۱۲۸ مجمع عمومی به تصویب رسید که ناظر بر الغای مجازات مرگ بوده است. این پروتکل، دارای یازده ماده است و با تصویب دهمین کشور به مرحله اجرا در می آید. بنابراین، با تصویب دهمین کشور، از ۱۱ ژوئیه ۱۹۹۱ قدرت اجرایی یافت.^{۱۰} همان گونه که قبلاً نیز ذکر شد در حوزه مطالعات حقوق بشر، به اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و دو پروتکل اختیاری الحاقی، لایحه بین المللی حقوق بشر ویا منشور بین المللی حقوق بشر اطلاق می شود.^{۱۱}

ایالات متحده آمریکا در رابطه با منشور جهانی حقوق بشر، از بنیان اعلامیه حقوق بشر

بوده و ریاست کمیته نگارش اعلامیه حقوق بشر با خانم الناروزولت،^{۱۲} همسر رییس جمهور آمریکا و عضو کمیسیون حقوق بشر بوده است. این کشور، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی را در تاریخ پنجم اکتبر سال ۱۹۷۷ به امضای رساند، اما آن را پانزده سال بعد (۱۹۹۲) در تاریخ هشتم ژوئن سال ۱۹۹۲ به تصویب رساند. میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نیز در تاریخ پنجم اکتبر سال ۱۹۷۷ به امضای این کشور رسید، اما تاکنون این میثاق به تصویب ایالات متحده آمریکا نرسیده است. همچنین، این کشور هیچ یک از پروتکل‌های اختیاری رانه تصویب و نه امضا کرده است.^{۱۳}

۲۵

اما اسرائیل نسبت به میثاقها در مقایسه با ایالات متحده آمریکا وضع متفاوتی دارد. این کشور، چند روز پس از تصویب میثاقها توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد آنها را در تاریخ نوزدهم دسامبر سال ۱۹۶۶ امضا نمود، اما با فاصله بسیار طولانی از زمان امضا، یعنی بیست و پنج سال بعد در تاریخ سوم اکتبر سال ۱۹۹۱ آنها را تصویب نمود و تاکنون نیز هیچ یک از پروتکل‌های اختیاری الحاقی را نه به تصویب رسانده و نه امضا کرده است.^{۱۴} در کنار میثاقهای فوق، معاهدات بین المللی دیگری نیز وجود دارند که دارای مکانیزم اجرایی و نظارتی از سوی سازمان ملل متحد هستند و یا یک مکانیزم نظارتی در آنها پیش بینی شده است. این کنوانسیون‌های بین المللی که در زمینه حقوق بشر بوده و به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسیده اند، صرفاً روی یک تم خاص مانند شکنجه یا مانند آن متمرکز شده اند و عبارتند از:

۱- کنوانسیون بین المللی محو هر نوع تبعیض نژادی،^{۱۵} مشهور به کنوانسیون نژادی که در چهار ژانویه سال ۱۹۶۹، قدرت اجرایی یافت. این کنوانسیون که طی قطعنامه A/Res/2106A(XX) بیست و یک دسامبر ۱۹۶۵ به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید، دارای ۲۵ ماده و ناظر به رفع هر گونه تبعیض نژادی بوده و مسئله نژاد برتری نژادی را یک خطر جدی برای صلح و امنیت بین المللی می‌شمارد.^{۱۶} ایالات متحده آمریکا در بیست و یک اکتبر سال ۱۹۹۴ و اسرائیل در سوم ژانویه سال ۱۹۷۹ این کنوانسیون را به تصویب خویش رساندند.^{۱۷}

۲- کنوانسیون ضد شکنجه و رفتار یا مجازات خشن، غیر انسانی یا تحقیر کننده،^{۱۸} مشهور به کنوانسیون شکنجه که در بیست و شش ژوئن سال ۱۹۸۷ قدرت اجرایی یافت. این کنوانسیون، طی قطعنامه A/Res/39/46 ده دسامبر ۱۹۸۴، به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید، دارای ۳۳ ماده بوده، ناظر بر ممنوعیت شکنجه و هرگونه مجازات غیر انسانی است.^{۱۹} ایالات متحده آمریکا در بیست و یکم اکتبر سال ۱۹۹۴ و اسرائیل در سوم اکتبر سال ۱۹۹۱ این کنوانسیون را تصویب کردند.^{۲۰}

۳- کنوانسیون بین المللی محو هر نوع تبعیض نسبت به زنان،^{۲۱} مشهور به کنوانسیون زنان که در سوم سپتامبر سال ۱۹۸۱ قدرت اجرایی یافت. این کنوانسیون، طی قطعنامه A/Res/34/180 هجده دسامبر ۱۹۷۹ به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید و دارای ۳۰ ماده بوده، ناظر به برابری حقوق زنان و مردان و محو هر نوع تبعیض نسبت به زنان است.^{۲۲} اسرائیل این کنوانسیون را در سوم اکتبر سال ۱۹۹۱ به تصویب رساند، اما ایالات متحده آمریکا این کنوانسیون را در تاریخ هفدهم ژوئیه سال ۱۹۸۰ امضا نمود و تاکنون آن را تصویب نکرده است.^{۲۳}

۴- کنوانسیون حقوق کودک،^{۲۴} مشهور به کنوانسیون کودک که در دوم سپتامبر سال ۱۹۹۰ قدرت اجرایی یافت. این کنوانسیون که طی قطعنامه A/Res/44/25 بیست نوامبر ۱۹۸۹ به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید، دارای ۵۴ ماده و ناظر به رعایت حقوق کودکان- که منظور افراد زیر هیجده سال است- می باشد.^{۲۵} اسرائیل این کنوانسیون را در تاریخ سوم اکتبر سال ۱۹۹۱ به تصویب رساند، اما ایالات متحده آمریکا این کنوانسیون را در تاریخ شانزدهم فوریه سال ۱۹۹۵ امضا کرد، ولی تاکنون به تصویب نرسانده است.^{۲۶}

۵- کنوانسیون بین المللی حمایت از حقوق همه کارگران مهاجر و اعضای خانواده هایشان^{۲۷} مشهور به کنوانسیون کارگران مهاجر که تاکنون قدرت اجرایی نیافته است. این کنوانسیون، طی قطعنامه A/Res/45/158 هجده دسامبر ۱۹۹۰ به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید و دارای ۹۳ ماده و ناظر به رعایت حقوق کلیه کارگران مهاجر و اعضای خانواده هایشان بدون تبعیض نسبت به دیگران است.^{۲۸} ایالات متحده آمریکا و اسرائیل

تاکنون، نه این کنوانسیون راتصوب کرده اند و نه به امضا رسانده اند.

به منظور شناخت شفاف و بهتر وضعیت آمریکا و اسرائیل در کنوانسیونهای فوق، اسامی کلیه معاهدات بین المللی الزام آور سازمان ملل متحد که دارای مکانیزمهای اجرایی عملی و نظارتی هستند به همراه تعداد کشورهای که به این کنوانسیونها پیوسته اند و جایگاه آمریکا و اسرائیل در هریک از آنها، طی جدول پیوسته ارائه می گردد.

اما به طور عمومی و کلان از مجموع شصت و نه کنوانسیون و معاهدات بین المللی و منطقه ای حقوق بشر، دو کشور ایالات متحده آمریکا و اسرائیل به معاهدات و پروتکل‌های زیر که به طور مستقیم یا غیر مستقیم در ارتباط با موضوع حقوق بشر هستند پیوسته اند:^{۲۹}

الف) ایالات متحده آمریکا

- ۱) میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (سازمان ملل متحد).
- ۲) اعلامیه مربوط به ماده ۴۱ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی .
- ۳) کنوانسیون منع و مجازات کشتار دسته جمعی مشهور به کنوانسیون ژنوسید (سازمان ملل متحد).
- ۴) کنوانسیون مربوط به بردگی و خود فروشی (سازمان ملل متحد).
- ۵) کنوانسیون تکمیلی منع بردگی و تجارت برده و عملیات و ترتیباتی که مشابه بردگی است (سازمان ملل متحد) .
- ۶) کنوانسیون شماره ۱۰۵ در خصوص لغو کار اجباری (سازمان بین المللی کار).
- ۷) کنوانسیون منع شکنجه و دیگر مجازاتهای غیر انسانی (سازمان ملل متحد) .
- ۸) اعلامیه مربوط به ماده ۲۱ کنوانسیون منع شکنجه و دیگر مجازاتهای غیر انسانی .
- ۹) پروتکل مربوط به وضعیت پناهندگان (سازمان ملل متحد).
- ۱۰) کنوانسیون حقوق سیاسی زنان (سازمان ملل متحد).
- ۱۱) کنوانسیون آمریکایی اعطای حقوق سیاسی به زنان (سازمان کشورهای آمریکایی).

۱۲) کنوانسیون سازمان کشورهای آمریکایی در مورد تابعیت زنان (سازمان کشورهای آمریکایی).

۱۳) کنوانسیون بین‌المللی محو هر نوع از تبعیض نژادی (سازمان ملل متحد).
گفتنی است که از ۱۳ مورد فوق، ۲ مورد اعلامیه بوده و سه کنوانسیون نیز که دارای مکانیزم اجرایی و نظارتی سازمان ملل متحد هستند، در قسمت قبل توضیح آنها آمده بود.

ب) اسرائیل

- ۱) میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (سازمان ملل متحد).
- ۲) میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی (سازمان ملل متحد).
- ۳) کنوانسیون منع و مجازات کشتار دسته جمعی مشهور به کنوانسیون ژنوسید (سازمان ملل متحد).
- ۴) کنوانسیون مربوط به بردگی و خودفروشی (سازمان ملل متحد).
- ۵) کنوانسیون تکمیلی منع بردگی و تجارت برده و عملیات و ترتیباتی که مشابه بردگی است (سازمان ملل متحد).
- ۶) کنوانسیون منع تجارت انسانها و استفاده و بهره برداری غیر مشروع از آنها (سازمان ملل متحد).
- ۷) کنوانسیون شماره ۲۹ در خصوص کار اجباری (سازمان بین‌المللی کار).
- ۸) کنوانسیون شماره ۱۰۵ در خصوص لغو کار اجباری (سازمان بین‌المللی کار).
- ۹) کنوانسیون منع شکنجه و دیگر مجازاتهای غیر انسانی (سازمان ملل متحد).
- ۱۰) کنوانسیون شماره ۱۰۲ در خصوص حداقل تأمین اجتماعی (سازمان بین‌المللی کار).

۱۱) کنوانسیون مربوط به وضعیت پناهندگان (سازمان ملل متحد).

۱۲) پروتکل مربوط به وضعیت پناهندگان (سازمان ملل متحد).

۱۳) کنوانسیون مربوط به وضعیت اشخاص بدون تابعیت (سازمان ملل متحد).

- ۱۴) کنوانسیون شماره ۹۷ در خصوص کارگران مهاجر (سازمان بین المللی کار).
- ۱۵) کنوانسیون شماره ۸۷ در خصوص آزادی سندیکاها (سازمان بین المللی کار).
- ۱۶) کنوانسیون شماره ۹۸ در خصوص اعمال حق برگزاری سازمانهای جمعی و مذاکرات جمعی (سازمان بین المللی کار).
- ۱۷) کنوانسیون شماره ۱۲۲ در خصوص سیاست کار (سازمان بین المللی کار).
- ۱۸) کنوانسیون شماره ۱۴۱ در خصوص سازماندهی کارگران رقیب و نقش آنها در توسعه اقتصادی و اجتماعی (سازمان بین المللی کار).
- ۱۹) کنوانسیون حقوق سیاسی زنان (سازمان ملل متحد).
- ۲۰) کنوانسیون مربوط به تابعیت زنان متأهل (سازمان ملل متحد).
- ۲۱) کنوانسیون مربوط به حقوق کودک (سازمان ملل متحد).
- ۲۲) کنوانسیون بین المللی مربوط به محو هر نوع تبعیض نژادی (سازمان ملل متحد).
- ۲۳) کنوانسیون بین المللی محو هر نوع تبعیض نسبت به زنان (سازمان ملل متحد).
- ۲۴) کنوانسیون شماره ۱۰۰ در خصوص تساوی پاداش برای کارگران مردوزن در مقابل ارایه، یک کار مساوی (سازمان بین المللی کار).
- ۲۵) کنوانسیون یونسکو در مقابله با تبعیض در آموزش (یونسکو).
- ۲۶) پروتکل تأسیس کمیسیون آشتی و مساعی جمیله به منظور بررسی راه حل اختلافاتی که بین دولتهای عضو کنوانسیون در رابطه با مقابله با تبعیض در زمینه آموزش وجود دارد (یونسکو).
- ۲۷) کنوانسیون شماره ۱۱۱ در خصوص تبعیض در امور مربوط به استخدام و اشتغال (سازمان بین المللی کار).
- از میان ۲۷ کنوانسیون و پروتکل فوق، ۶ کنوانسیون دارای مکانیزم نظارتی و اجرایی سازمان ملل متحد هستند که در قسمت قبل توضیح آنها آمده بود.

ارایه معاهدات و پروتکل‌های حقوق بشری که ایالات متحده آمریکا و اسرائیل به آنها پیوسته‌اند و ارایه جدولی از کنوانسیون‌هایی که سازمان ملل متحد پیرامون عمل به مفاد آنها در کشورهای عضو، صلاحیت اجرایی و نظارتی دارد و تعداد کشورهای عضو آن کنوانسیون‌ها و وضعیت ایالات متحده آمریکا و اسرائیل در ارتباط با آنها، بیانگر عدم تصویب بسیاری از آنها و تعلل ایالات متحده آمریکا در پیوستن به آن دسته از معاهدات بین‌المللی حقوق بشر است که الزام آور بوده، از ویژگی مکانیزم نظارتی سازمان ملل متحد در رابطه با اجرای مفاد آن برخوردارند. وانگهی، این موضوع که آمریکایی‌ها از نظر تاریخی در ایجاد موازین حقوق بشر و متشکل کردن کشورها در حمایت از حقوق بشر، نقش قابل توجهی داشته‌اند، غیر قابل انکار است. پیام فرانکلین روزولت سی و یکمین رئیس‌جمهور آمریکا در شش ژانویه ۱۹۴۱ به کنگره و تأکید بر تأمین چهار آزادی در سراسر جهان، توجه به حقوق انسانی در منشور آتلانتیک به همت وی، حضور خانم الناز روزولت همسر رئیس‌جمهور آمریکا به عنوان نماینده ایالات متحده در کمیسیون حقوق بشر و به عهده داشتن ریاست کمیسیون ورهبری کمیته نگارش اعلامیه حقوق بشر^{۳۰} و بعدها نیز اعمال دیپلماسی حقوق بشر در دستگاه سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا، بویژه از زمان جیمی کارتر^{۳۱} و اخیراً نیز طرح نظم‌نویین جهانی از سوی جرج بوش که یکی از پایه‌های آن، حمایت از حقوق بشر است،^{۳۲} همگی نشانگر سیاست آمریکایی‌ها در حمایت و گسترش موازین حقوق بشر است، اما با توجه به سیاست آمریکا در به تصویب رساندن کنوانسیون‌های بین‌المللی حقوق بشر، نتیجه گرفته می‌شود که ایالات متحده آمریکا در پیوستن به کنوانسیون‌های حقوق بشر در مقایسه با دیگر کشورها، از خود تعلل و کاهلی نشان داده است. نمونه بارز این امر در مورد کنوانسیون حقوق کودک است که علی‌رغم این که تعداد کشورهایی که این کنوانسیون را تصویب کرده‌اند، از تعداد اعضای سازمان ملل متحد بیشتر است،^{۳۳} اما ایالات متحده آمریکا تاکنون این کنوانسیون را تصویب نکرده است.

این در حالی است که آمریکا داعیه رهبری نظم‌نویین جهانی را در سر دارد و خود را به عنوان یک الگو یا مدل موفق سیاسی در نظام نوین بین‌المللی پس از جنگ سرد معرفی

می‌کند. بدون شک، اتخاذ چنین رفتاری در عدم تصویب موازین بین‌المللی حقوق بشر بر باورهای جامعه بین‌المللی نسبت به الگو قرار گرفتن این کشور در سطح جهانی تردید وارد می‌کند. به همین دلیل، برخی از صاحب‌نظران نسبت به سیاست خارجی این کشور انتقاد داشته، می‌پرسند، چرا آمریکا در حالیکه در عرصه بین‌المللی دیگران را به رعایت حقوق بشر فرا می‌خواند و یکی از شروط کمک‌های اقتصادی خویش به دیگر کشورها را رعایت موازین بین‌المللی حقوق بشر می‌داند، خودش قرارداد‌های حقوق بشری را تصویب نکرده، در برخورد با کشورها ی دیگر نسبت به موضوع حقوق بشر، از رویه واحدی پیروی نمی‌کند؟^{۳۴}

اما اسرائیل در مقایسه با آمریکا در مورد تصویب کنوانسیون‌های حقوق بشر، وضع متفاوتی دارد. با این که اسرائیل در میان بازیگران بین‌المللی به خاطر رفتارهای ناقض حقوق بشرش نسبت به فلسطینی‌ها و دیگر اعراب سرزمین‌های اشغالی شدیداً در معرض انتقاد قرار دارد و کمیسیون حقوق بشر هر ساله قطعنامه‌های متعددی مبنی بر نقض حقوق بشر توسط اسرائیل در سرزمین‌های اشغالی و..... صادر می‌کند،^{۳۵} اما همین کشور بسیاری از معاهدات الزام‌آوری که دارای مکانیزم‌های اجرایی و عملی حمایت از حقوق بشر هستند را به تصویب رسانده است و به بسیاری دیگر از معاهدات حقوق بشر نیز ملحق شده است. البته همان طور که در جدول پیوست خواهد آمد، این امر، شامل کلیه معاهدات بین‌المللی حقوق بشر که جنبه نظارتی دارند نگردیده، همچنین، تصویب بقیه کنوانسیون‌ها نیز با تأخیر بسیار زیاد در مقایسه با دیگر کشورها صورت پذیرفته است.

در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که ایالات متحده آمریکا علی‌رغم فعالیت‌های سیاسی- بین‌المللی اش در زمینه حقوق بشر و اعلام حساسیت نسبت به این مسئله، در تصویب معاهدات الزام‌آور بین‌المللی حقوق بشر، در مقایسه با دیگر کشورهای عضو سازمان ملل متحد، از تأخیر قابل توجهی برخوردار است، اما اسرائیل که به طور سنتی از حمایت‌های آمریکا برخوردار بوده است و از سوی دیگر در معرض فشارهای جامعه بین‌المللی به خاطر نقض حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی و در رفتار با اعراب مناطق اشغالی قرار گرفته است، استقبال گسترده‌تری در مقایسه با آمریکا نسبت به معاهدات الزام‌آور حقوق بشر و دیگر

کنوانسیونهای بین المللی حقوق بشر داشته است. البته، همان طور که در جدول مربوط به تصویب کنوانسیونهای بین المللی دارای مکانیزم اجرایی سازمان ملل متحد در مورد حقوق بشر دیده می شود، تصویبهای اسرائیل نیز با تأخیر بسیار زیاد در مقایسه با تاریخ تصویب و به قدرت اجراء آمدن این کنوانسیونها توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد صورت گرفته است. در پایان، متذکر می شویم که اگر وضعیت ایالات متحده آمریکا نسبت به کنوانسیونهای بین المللی حقوق بشر منوط به توجیحات سیاسی، از جمله سیاستهای استثناگرایانه ^{۳۶} Exceptionalism و قابلیت‌های خاص این کشور است، اما رفتارهای اسرائیل در این مورد قابل تأمل و تعمق است.

نام کنوانسیون	علامت اختصاری لاتین	مصوب	تعداد کشورها	تصویب توسط آمریکا	تصویب توسط اسرائیل
میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	ICESCR	۱۶ دسامبر ۱۹۶۶	۱۳۷	—	۱۳ اکتبر ۱۹۹۱
میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	CCPR	۱۶ دسامبر ۱۹۶۶	۱۴۰	۸ ژوئن ۱۹۹۲	۱۳ اکتبر ۱۹۹۱
نخستین پروتکل اختیاری میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	OPT	۱۶ دسامبر ۱۹۶۶	۹۲	—	—
دومین پروتکل اختیاری میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	OPT 2	۱۵ دسامبر ۱۹۸۹	۳۳	—	—
کنوانسیون بین المللی محو هر نوع تبعیض نژادی	CERD	۲۱ دسامبر ۱۹۶۵	۱۵۰	۲۱ اکتبر ۱۹۹۴	۳ ژانویه ۱۹۷۹
کنوانسیون بین المللی محو هر نوع از تبعیض نسبت به زنان	CEDAW	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹	۱۶۱	—	۱۳ اکتبر ۱۹۹۱
کنوانسیون مقابله با شکنجه و رفتار یا مجازات خشن، غیر انسانی یا تحقیر کننده	CAT	۱۰ دسامبر ۱۹۸۴	۱۰۵	۲۱ اکتبر ۱۹۹۴	۱۳ اکتبر ۱۹۹۱
کنوانسیون حقوق کودک	CRC	۲۰ نوامبر ۱۹۸۹	۱۹۱	—	۱۳ اکتبر ۱۹۹۱
کنوانسیون بین المللی حمایت از کارگران مهاجر و اعضای خانواده هایشان	MWC	۱۸ دسامبر ۱۹۹۰	۹	—	—

کلیه معاهدات بین المللی حقوق بشری که جنبه نظارتی دارند و تعداد کشورهای شرکت کننده در آنها به همراه جایگاه آمریکا و اسرائیل در آنها تا ۱۴ ژوئیه ۱۹۹۹،

1. Universal Declaration of Human Rights.
2. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR).
3. International Covenant on Civil and Political Rights (CCPR).
4. Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights (OPT)/Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights, Aiming at the Abolition of the Death Penalty (OPT2).
5. Buergenthal, Thomas/Kiss, Alexandre, *la Protection Internationale des Droits de l'Homme*. Kehl: editions IV. p. engel 1991. p.23.
- ۶-ر.ک. ارفعی، عالیہ و دیگران. حقوق بشر از دیدگاه مجامع بین المللی. تهران: موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۲. ص ۱۱۳.
7. Buergental, Thomas. *International Human Rights*. Eagen: West publishing Co, 1996.
- ۸-مهرپور، حسین. نظام بین المللی حقوق بشر. تهران: مؤسسه اطلاعات، ۱۳۷۷. ص ۵۴-۵۳.
- ۹-پیشین. ص ص ۶۰-۵۹.
10. United Nations, *United Nations Action in the Field of Human Rights*. New York: United Nations Publications, 1994. p.97.
11. United Nations. *The International Bill of Human Rights*. Geneva: United Nations publications, 1996. p.3.
12. Eleanor Roosevelt.
13. United Nation Human Rights Website. Status of the *Principal Human Rights Instruments as of 14-Jul-99*. Geneva: <http://www.unhchr>. 1999. p.3-4.
14. Ibid.p.2.
15. International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (CERD).
16. Nations Unies. *les Nations Unies et les Droits de l'Homme 1945-1995*. (New York: publication des Nations Unies, 1995. p.224.
17. United Nation Human Rights website. Ibid.p.2-4
18. Convention Against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT).
19. Nations unies. Ibid. pp.29-302.
20. United Nations Human Rights website. Ibid.
21. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women. (CEDAW).
22. Nations unies Ibid. pp.279-285.
23. United Nations Human Rights website. Ibid.
24. Convention on the Right of the Child (CRC).
25. Nations unies. Ibid. pp.335-344.
26. United Nations Human Rights website. Ibid.
27. International Convention on the Protection of the Rights of All Migran workers and Member of their Families (MWC).
28. Nations unies. Ibid. pp.284-402
29. see: Marie, Jean-Bernard, *International Instruments Relating to Human Rights*. Kehl: N.p. Engel Publisher, 1998. pp.122-134.

30. Verdout, Albert. *Genese et Expansion de la Declaration Universelle*. Strasbourg: I.I.D.H, 1998. p.84.

31. Jouve, Edmond. *Relations Internationales*. Paris: PUF, 1992. p.402.

۳۲- ر.ک. امیر احمدی، هوشنگ. «نظم نوین جهانی: جنگ خلیج فارس و تلاش‌های ایالات متحده برای رهبری جهانی»، *سیروس سعیدی. اطلاعات سیاسی - اقتصادی* (سال ششم، شماره ۵۵-۵۶)، ص. ۱۵.

33. Annan, Kofia. "strengthening United Nations Action in the Field of Human Rights: prospects and priorities." *Harvard Human Rights Journal* (vol.10, Spring, 1997). p.3.

34. See; Jouve. Ibid. p. 418 and See: Leveaux, Remy. "Incertitude du Nouvel Ordre International." *Le Monde Diplomatique* (octobre 1997) - p. 31 and See: Donnelly, Jack. "Human Rights in the New World Order" *World Policy Journal*. Spring, 1992. p.265.

35. see: Gallagher, Anne. *The Human Rights Protection System of the United Nations and its Specialized Agencies*. Strasbourg: I.I.H.R, 1998. p.237.

۳۵

و نگاه کنید: قطعنامه‌های آوریل ۱۹۹۹ کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد در مورد عملیات و رفتارهای نیروهای اسرائیلی در مورد حقوق بشر و رفتار با فلسطینی‌ها و دیگر اعراب. سرزمینهای اشغالی از سال ۱۹۶۷، وضعیت فلسطین اشغالی، وضعیت حقوق بشر در بلندیهای اشغالی جولان و وضعیت حقوق بشر در جنوب لبنان.

۳۶- این سیاست ناظر بر این عقیده است که ایالات متحده آمریکا بیشتر به دلیل التزام به حقوق افراد در داخل مرزهایش با اغلب کشورهای دیگر متفاوت بوده و از آنها برتر است. بنابراین ایالات متحده آمریکا در جایگاهی برتر از استانداردهای موجود در کنوانسیون‌های بین‌المللی حقوق بشر قرار دارد.

برای اطلاع بیشتر از این سیاست ر.ک.: کارن. آ. منگست و کریج. پ. وار کنتین. تأثیر فرهنگ در مذاکرات چندجانبه. ترجمه محمد علی مشکوری. فصلنامه مطالعات سازمان ملل متحد. (سال اول، شماره ۳ و ۴، پائیز و زمستان ۱۳۷۵). ص. ص. ۱۰۸-۱۰۵

ور.ک.: حق شرط‌های ایالات متحده آمریکا در آن تعداد از کنوانسیون‌های بین‌المللی حقوق بشر که به تصویب رسانده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی